

Chilen sotilasvallankaappauksesta 50 vuotta

Uutiset – 19.12.2023

Reaktioiden lukumäärä:3

Kuva: Angel Barrientos

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura järjesti tammi-syyskuussa 2023 muistitietokeruun siitä, kuinka Chilen sotilasvallankaappaus v. 1973 vaikutti suomalaisten mieliin ja

suuntasi ratkaisevasti monien maailmankuvaa. Kysyimme, mitä ihmiset muistavat noista kokemuksista nyt.

Muistitietokeruuseen vastasi 19 henkilöä. Kirjoittajista nuorin oli syntynyt vuonna 1959 ja vanhin vuonna 1949. Chilen järkyttävät tapahtumat vaikuttivat moniaalle suomalaisessa yhteiskunnassa, ja se näkyy myös keruuseen tullessa aineistossa. Etenkin monille silloisille koululaisille ja nuorille Chilen tuolloiset tapahtumat olivat jonkinlainen ajattelun käännekohta.

”1970-luvulla elin parasta teini-ikäni ja olin ns. tiedostava nuori. Se tuntui luontevalta, olinhan pojantytär isoäidille, joka ei perheensä köyhyyden vuoksi saanut käydä kouluja vaikka olisi halunnut ja lukupäätä olisi riittänyt. Kuuluin Tapiolan kansandemokraattisiin nuoriin. Luimme Tuure Lehénin Työväen luokan maailmakatsomusta, osallistuimme mielenosoituksiin ja keräsimme rahaa muun muassa Chilen kansalle. Koulun teinikunnassa kiihkeät väittelyt oikeistoon ja vasemmistoon kuuluvien opiskelijoiden välillä olivat jokapäiväisiä. Solidaarisuusliikkeen kautta tutustuin Inti-Illimanin ja Quilapayunin musiikkiin, sekä Victor Jaraan ja Violeta Parraan. Vaikka noista ajoista tuntuu olevan ikuisuus ja maailmankuvani on laajentunut ja muuttunut vähemmän ehdottomaksi, chileläinen musiikki on minulle edelleen rakasta. Parran Elämälle kiitos on se Elämäni biisi ja lohdutuslauluni aina silloin, kun tuntuu ettei mikään riitä ja maailma kääntää selkensä ja kauneus ja rauha on katoamassa.” Nainen s. 1958

Turun yliopistossa tapahtumat aikaansaivat jopa muutoksia opintosuunnitelmiin ja lisäsivät kansainvälistä yhteistyötä.

”Ensimmäiset Chilen pakolaiset saapuivat Turkuun. Olin tuolloin opiskelijana Turun yliopiston yhteiskuntatieteellisessä tiedekunnassa, pääaineena valtio-oppi ja suuntauduin erityisesti kansainväliseen politiikkaan. Opiskelimme ajankohtaisia kehityksen ja rauhan kysymyksiä ja etenkin Latinalainen Amerikka oli varhain kiinnostukseni kohteena. Seurasimme Chilen tilannetta ja pakolaisten tulo Suomeen konkreetisoi asian. Toimin aktiivisesti Turun Opiskelijoiden YK-yhdistyksessä ja syksyllä 1973 päätimme perustaa Latinalaisen Amerikan työryhmän ymmärtääksemme alueen kehitystä ylipäätään. Halusimme kartoittaa koko maanosan tilannetta ja tuotimme myös raportin. Sen esipuheessa todetaan: ”haluttiin lähemmin tarkastella maailmanjärjestelmän epätasa-arvon ilmentymiä. Latinalainen Amerikka, ainakin näennäisen yhtenäisyytensä takia, tuntui sopivalta esimerkiltä. Chilen syyskuun 11. päivän sotilasvallankaappaus lisäsi aiheen ajankohtaisuutta”. Nainen s.1953

Keruuseen tuli myös muutama Allenden yhteiskunnallisia pyrkimyksiä vastustava ja juntan vallankaappausta tukeva kirjoitus.

Muistitietokeruun aloitteentekijä Tiina Harp keräsi teksteistä pienen kokonaisuuden, joka esitettiin Kanneltalossa 7.9.2023 chileläisten taiteilijoiden töitä esittelevän näyttelyn avajaisissa.

Lämmin kiitos kaikille keruuseen osallistuneille! Kokemuksenne jäävät talteen SKS:n arkistoon tulevien sukupolvien luettaviksi. Osallistuneiden kesken on arvottu kirjapalkintoja.